

Πραγματεύσαθε έως έρ-
χομαι (Λουκ. ιθ', 13).

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ

... Δραστηώτερον άλλο μέ-
σον είς φανέρωσιν τής αλη-
θείας παρά την τυπογραφίαν
νά έπινοηθή ήτον αδύνατον.
(Κοραής «Συνέχ. Ιερ.» σελ. 427)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΠΡΟΠΑΛΗΡΩΤΕΑ

Έσωτερικού φρ. 6
Έξωτερικού φρ. 7

Τά πρὸς δημοσιεύσιν
έγγραφα δὲν έπι-
στρέφονται.

ΗΘΙΚΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΗ: 1-η ΚΑΙ 15-η ΕΚΑΣΤΟΤ ΜΗΝΟΣ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΠΟΛΛΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΥΠΟ

Δ. Χ' ΔΑΝΙΗΛ

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Η έλη 8 σελ. 25 φρ.
Η ήμισια . . . 15 "
Η γραμμή . . . 0.25 "

Μελέται έπιστημονι-
καί, κοινωνικαί και δι-
δακτικά. σύμφωνοι
πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ
Περιοδικοῦ, κατα-
χωρῶνται.

Διεύθυνσις: Rédaction de la Revue grecque «Πανδαισία» — VARNA (Bulgarie).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ό ψυχολογικός υλισμός. — Άγγελια. — Βιογραφιών συμ-
πληρώσεις. Δόξας Ίωσήφ Μητροπολίτης Σεβαστείης και έξαρ-
χος πάσης Αρμενίας. — † Άθανάσιος Σ. Μυστακίδης. — Ό γά-
μος κατά τὸν θάτον Χριστότομον. (Συνέχεια και τέλος). — Παι-
κίλα. — Άλληλογραφία.

Ο ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΥΛΙΣΜΟΣ

Τι ὁ άνθρωπος συνίσταται ἐκ σώματος και
ψυχῆς είναι δι' ἡμᾶς ἀλήθεια παραδεδει-
μένη και καλῶς τεθειμένη. Ὡσαύτως πι-
στεύομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος είναι πεπλασμέ-
νος κατ' εἰκόνα και ὁμοίωσιν Θεοῦ, τ. ἔ. ἡ
ψυχή αὐτοῦ ἐκ Θεοῦ ἔχει τὴν ἀπόρροιαν. Ἡ ὀρθότης
τοῦ ἐπὶ τῆς Γραφῆς στηριζομένου τούτου δόγματος ἐ-
ξάγεται και ἐκ τῶν ἀποδείξεων τῆς ἐμπειρικῆς ψυχο-
λογίας. Διότι τὸ διανοεῖσθαι, αἰσθάνεσθαι κα' βούλε-
σθαι τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ διανοητικῇ και
ἠθικῇ συναισθήσει τοῦ Θεοῦ ἀνευρίσκει τὸ ὕψιστον
αὐτοῦ σημεῖον και τέλος.

Ἄλλ' ὅμως ὑπῆρξαν καθ' ἀπάσας τὰς ἐποχὰς ἄν-
θρωποι — ὡς οἱ Σαδδουκαῖοι παρά τοῖς Ἰουδαίοις
και οἱ Ἐπικουρείοι παρά τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν —
ἀνούμενοι και μὴ παραδεχόμενοι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει
ψυχήν και ὅτι ἡ ἐσωτερική αὐτοῦ αὐτῆ ὑπαρξίς είναι
ἀθάνατος. Ἐθεώρουν τὸν ἄνθρωπον ὡς φυσικὸν ὄν, ὅ-
περ ὡς ὅλα τὰ ὀργανικά σώματα ἔρχεται και πέρε-
χεται. Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας ὀνομάζει τοὺς τοιούτους
«ἄφρονας» και περιγράφει τὰς περὶ ψυχῆς πλάνας

αὐτῶν διὰ τῶν ἰδίων των λόγων. «Υπάρχει τι ἐν ἡ-
μῖν, ὅπερ, ἅμα ὁ ἄνθρωπος ἀποθάνη, ἐκφεύγει μετ'
αὐτοῦ. Γεννώμεθα και ἀποθνήσκουμεν, ὡσεὶ μὴ ὑπῆρ-
ξαμεν Διότι ἡ πνοή μας είναι ὡς καπνὸς και τῆ ψυ-
χή μας μικρὸς σπινθὴρ ἐξεγερόμενος ἐκ τῆς καρδίας
μας. Ἐάν οὗτος ἀποσβεσθῇ, και τὸ σῶμα καταστρέφε-
ται και διαλύεται, ὡς ἡ τοῦ πυρὸς τέφρα και τὸ πνεῦ-
μα ἀρίπταται ὡς λεπτὸς ἄηρ».

Οἱ ἐλευθερόφρονες τῆς 18-ης ἑκατονταετηρίδος ἐν
Γαλλίᾳ και Ἀγγλίᾳ, ὁ Diderot (1713 — 1784), ὁ
La Mettrie (1709 — 1751), ἐν γένει οἱ γάλλοι ἐγκυ-
κλοπαιδισταὶ καθὼς και οἱ γερμανοὶ Ludwig Feuer-
bach, Moleschott, Carl Vogt, Ludwig Büchner, Blu-
mroder, H. Czolbe και ἄλλοι ἐδιδάσκον ὅτι μόνον τὸ
σῶμα είναι ἡ κυρία αἰτία ὅλων τῶν φυσι-
κῶν φαινομένων. Ἄρα παρά τῷ ἀνθρώπῳ τὸ σῶ-
μα ἢ ἡ ὕλη είναι τὸ κύριον ἔτι συνιθίζομεν νὰ ὀ-
νομάζωμεν ἐνεργείας τῆς ψυχῆς είναι μόνον ἐνεργεῖαι
τοῦ ἐγκεφάλου. Ἐπομένως οὐδόλως ὕφίσταται ψυχή.
Ἡ τοιαύτη περὶ τοῦ ἀνθρώπου θεωρία ὀνομάζεται ὕ-
λισμὸς και οἱ παραδεχόμενοι αὐτὴν ὀλισται. Πρὸς
πληριέστερον, χαρακτηρισμὸν τῆς περὶ τοῦ ἀνθρώπου
διδασκαλίας ταύτης τῆς ἀρνούμενης τὴν εὐγένειαν τοῦ
ἀνθρώπου παραθέτομεν ἐνταῦθα ἀποφθέγματα τῶν ἐ-
ξεγόντων ὀλιστῶν:

«Ο Carl Vogt φωνεῖ εἰρωνικῶς πρὸς πάντας τοὺς
δουαδιστάς, οἵτινες ὀηλ. διακρίνουσιν σῶμα και ψυχήν
«Δεῖξάτέ μου λοιπὸν τὴν ψυχήν» πείσατε τὰς αἰσθή-
σεις πρὸς τῆς ἀποδείξεως αὐτῆς· κάμετε ὡστε νὰ ὀνη-
θῶν ὀηλ. νὰ ὀδῶμεν, ὀσφρανθῶμεν, γευσθῶμεν
και ὀπῶμεν αὐτὴν!» Ὁ Vogt λοιπὸν οὗτος θε-

αι πνεῦμα, ὅπερ νά εἰμπορῆ τις νά ὀσφραίνηται καί νά γεύηται. Ἀλλαχοῦ ὁ αὐτός Vogt λέγει: «Πᾶς φυσιοδίφης ὅπως οὖν λογικῶς(;) σκεπτόμενος νομίζω ὅτι θά καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὅλαι ἐκεῖναι αἱ ἐνέργειαι, ἅς ἐννοοῦμεν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐνέργειαι τῆς ψυχῆς, εἶναι ἐνέργειαι τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης, ἢ διὰ τὰ ἐκφρασθῶ χυδαίως πως, ὅτι αἱ σκέψεις ἔχουν τοιαύτην σχέσιν πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, οἷαν ἡ χολή πρὸς τὸ ἥπαρ ἢ τὰ οὔρα πρὸς τοὺς νεφρούς. Τὸ ἀποδέχεσθαι ψυχὴν, ἣτις μεταχειρίζεται τὸν ἐγκέφαλον ὡς ὄργανον, δι' οὗ δύναται νά ἐργάζεται, ὅπως ἂν σὺτῇ δοκῇ, εἶναι καθαρὰ ἄνοια τότε θά ἦτο ἠναγκασμένος τις διὰ πᾶσαν ἰδιαιτέραν τοῦ σώματος ἐνέργειαν νά παραδεχθῇ καὶ ἰδιαιτέραν ψυχὴν ἐπομένως πολλὰς ἀσωμάτους ψυχὰς, αἵτινες διευθύνουν τὰ ἰδιαιτέρα μέρη καὶ δὲν ὑποπίπτουν εἰς οὐδεμίαν ἀντίληψιν. Μορφή καὶ ὕλη ὀρίζουν πανταχοῦ τὴν ἐνέργειαν καὶ πᾶν μέλος, ὅπερ ἔχει ἰδιάζουσάν τινα σύνθεσιν, ἀναγκαίως ἔχει καὶ ἰδιάζουσάν τινα ἐνέργειαν. Αἱ ψυχικαὶ ἐνέργειαι εἶναι ἐνέργειαι μόνον τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας, ἀναπτύσσονται μετ' αὐτῆς καὶ μετ' αὐτῆς καταστρέφονται». — Ὁ Ludwig Büchner ἐκφράζεται κατὰ τὸν αὐτὸν ὁλως τρόπον. «Τὸ σκέπτεσθαι εἶναι ὀλίγον τι ἐπιλάμπον ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ φωσφορον ἢ αὐτὴ δύναμις, ἣτις διὰ τοῦ στομάχου πέπτει, σκέπτεται ὡσαύτως καὶ διὰ τοῦ ἐγκεφάλου». — Ὁ Moleschott διδάσκει: «Τρώγοντες καὶ πίνοντες ὑπηρετοῦμεν τῷ πνεύματι», λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠμπορεῖ καλῆτερον νά ἐπιμεληθῇ τῆς πνευματικῆς του μορφώσεως ἢ τρώγων καὶ πίνων καλῶς, ὁπότε τὰ φωσφοροῦχα τρόφιμα παρέχουν τὴν καλλίστην ὑπηρεσίαν. Τὴν ἐπιπόλαιον ταύτην διδασκαλίαν συνοψίζει ὁ Ludwig Feuerbach εἰς τὸ θεμελιώδες ἄρθρον τῆς ὕλιστικῆς πίστεως. «Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὅ,τι τρώγει». (Der Mensch ist nas er isst.)

Ὁ ὕλισμός θεωρεῖ τὴν γένεσιν τῶν παραστάσεων, ἐννοιῶν, κρίσεων καὶ συλλογισμῶν ἀνευ τῆς συνεργείας τοῦ διασκεπτομένου πνεύματος γινομένην οὕτω μηχανικῶς, ὅπως περίπου παράγονται τὰ σχήματα ἐν τῷ καλειδοσκοπίῳ, δι' ἀπλῆς μόνον κινήσεως αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ ἡμετέρα συνείδησις λέγει ἡμῖν ὅτι ἐννοιά τις τελειοῦται ἐν ἡμῖν διὰ συνθετωτάτων καὶ κανονικωτάτων συλλογισμῶν ὅτι ἡ λύσις ἀριθμητικοῦ τίνος προβλήματος εἶναι καθαρὰ ἐσωτερικὴ πνευματικὴ ἐργασία ὅτι κατὰ τινα ἐπιχειρήσιν ἐπισταμένως πρῶτον ἵσχε-

πτόμεθα, ἐὰν θά μᾶς ὠφελήσῃ, διὰ τίνων μέσων νά τὴν διεξαγάγωμεν καὶ διὰ τίνος ὁδοῦ θά φθάσωμεν εὐκολώτατα εἰς τὸν σκοπὸν κτλ. Εἶναι ἀκατανόητον, πῶς εἰς ὅλα ταῦτα ὁ ὕλισμός παραδέχεται καθαρὸν μὴ μηχανισμόν, τελούμενον τόσον ἐπιπολαίως καὶ μηχανικῶς ὡς ἡ πέψις ἐν τῷ στομάχῳ. «Ὅσον βεβαίως, κατὰ τοὺς ὕλιστάς, εἶναι ἀνόητον τὸ ὁμιλεῖν περὶ ἀληθοῦς καὶ μὴ ἀληθοῦς κινήσεως τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης, περὶ ἀληθοῦς καὶ μὴ ἀληθοῦς ἐκκρίσεως τῆς χολῆς, οὐ μὴν δ' ἄλλα καὶ τὸ διακρίνειν τοῦτο τὸ οὔρον ὡς ἀληθές, ἐκεῖνο δὲ ὡς μὴ ἀληθές, ἄλλο τόσον βεβαίως εἶναι ἄλογον ὑπὸ ὕλιστικῆν ἐποψίν τὸ διακρίνειν ἀληθεῖς καὶ μὴ ἀληθεῖς παραστάσεις, ἀλλὰ τότε οὐ μόνον ἀβλαβερός ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἀντιφάσκουσα γνώμη εἶναι τὸ ἐξηγεῖν τὸν ὕλιστὴν τὰς ἰδίας ἰδέας καὶ κρίσεις ὡς ἀληθεῖς, ἅς ὁ ἐναντίος τούναντίον κρίνει ὡς μὴ ἀληθεῖς. Ἐὰν ἡ σκέψις ἦτο ἡ συνέπεια φυσικῆς μόνον ἐνεργείας, ἣτις ὡς τοιαύτη ὑπὸ τὰς δεδομένας περιστάσεις καὶ ὄρους ἔπρεπε ν' ἀκολουθῇ ἀναπορευτικῶς οὕτως καὶ οὐδαμῶς ἄλλως, τότε πᾶσαι αἱ ἐννοιαί, κρίσεις καὶ πάντες οἱ συλλογισμοὶ ἦθελον ἔχει ἴσον δίκαιον». (Ulrici). Ἐντεῦθεν ἤθελε προγαγεῖν τὸ ἀνόητον συμπέρασμα ὅτι δυαδισμός καὶ ὕλισμός ἐξίσου εἶναι ἀληθεῖς, ἄρα ἀμφοτέροι ἔχουν δίκαιον».

Ὁ ὕλισμός εἶναι συνέπεια τοῦ πανθεισμοῦ. Ὅπως οὗτος, ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀτομικότητα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου Ἀπιστεῖ εἰς τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν ἀναπαύσειν καὶ οὕτως ὑποσκάπτει πᾶσαν ἠθικὴν. Ὁ Goethe λέγει: «Ἡ σύγκρουσις τῆς ἀπιστίας καὶ πίστεως εἶναι τὸ μόνον καὶ βαθύτατον θέμα τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, εἰς ὃ τὰ λοιπὰ ὀλα ὑποτάσσονται». Αὕτη ἡ διαμάχη ζυγκυαῖ καὶ ἐν τῷ παρόντι ἐκκλησίαν καὶ ἐπιστήμην. Ἰδιαίοντως ὁ θεωρητικὸς καὶ πρακτικὸς ὕλισμός ἴσταται ἀπέναντι τῆς πίστεως ὡς ἐχθρὰ δύναμις. Ὁ ψυχολογικὸς ὕλισμός πάλιν τούναντίον ἔχει ἐν τῷ Χριστιανισμῷ τὸν κινδυνώδέστατον καὶ φοβερώτατον πολέμιον, ὡς ὁ Büchner ἐν τῷ συγγράμματι του («Ἐξ μαθήματα περὶ τῆς Δαρβινείου θεωρίας») εἰλικρινῶς ὁμολογεῖ λέγων «Ὅτι οἱ ὕλισται ἐν τῇ φροῦ τῶν ἐτῶν ὑπεχώρουν καὶ δὲν ἠδύναντο νά γίνουσι κύριοι τοῦ πεδίου ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπιρροῆς καθιστώσεως ἀδύνατον πᾶσαν ἀνεξάρτητον φιλοσοφίαν». Διὰ τοῦτο ὤμωσαν κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ οἱ ὕλισται τὸν θάνατον. Ἀλλ' ὁ Χριστιανισμός μένει καὶ μενεῖ, διότι ἔ-

χει ὑπὲρ ἐκτου τὴν ἐπαγγελίαν, ὅτι «καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύουσιν αὐτοῦ».

Κλείομεν τὰς εὐλόγους ταύτας γραμμὰς διὰ τοῦ ἐπομένου χωρίου ἐκ τῆς εὐφυοῦς συγγραφῆς τοῦ Dr. Lazarus, «Ἡ ζωὴ ἐν μονογραφίαις», ἐν ἣ ἔξεκονοῦται ἡ κενότρος καὶ μωρία τοῦ ὕλισμου. «Ἡ πρώτη καὶ κατωτάτη βαθμὶς τῆς τοῦ κόσμου πρατηρήσεως εἶναι ἡ διὰ τῶν αἰσθήσεων, τ. ἔ. ἡ ἐμπειρικὴ. Κατὰ ταύτην ἰσχύει μόνον τὸ αἰσθητὸν ἢ γευστὸν καὶ τοῦτο θεωρεῖται καλὸν καὶ ποθητὸν. Ὅ,τι ἐν τῇ φύσει κεῖται ὑπὲρ αἰσθησῶν εἶναι ἀκατανόητον καὶ ἀδιάρρονον, ὅ,τι ἡ ἠθικὴ ἀπαιτεῖ ἀνεκπλήρωτον καὶ ἀνέρικτον ἐνταῦθα οὐδεμίαν ἰδέαν, οὐδεμίαν ἀρχὴν βασιλεύει, ἀλλὰ μόνον ἡ αἰσθησις καὶ ἡ ἡδονή».

«Ἐννοεῖται ὅτι πάντας οἱ λαοὶ ἤρχισαν τὸν ἐαυτῶν βίον ἐκ ταύτης τῆς θεωρίας· ἀλλὰ βεβίως οὐδ' ὑπῆρξε λαὸς ἄνευ συγγρόνων προαισθημάτων καὶ πύθων πρὸς τὸ ἰδεῶδες, ὅπερ ἐγένινεν ὁ σπόρος πρὸς ἀνάπτυξιν τελειοτέρας καὶ πνευματικωτέρας ζωῆς. οὐδ' ὑπῆρξεν ἡ θεωρία αὕτη παρ' αἰωδητότε τινα λαῶ ἐκ συνειδήσεως συστηματικῆ· μόνον πρὸ πάσης τύπου, εἰδήσεως, τ. ἔ. πρὶν γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος ἐαυτὸν. ἦτο δυνατόν, Ἄλλ' ἀφ' οὗτου τὰ ἔθνη ποιήσαντα βήματά τινα πρὸς τὴν πρόοδον, ἐβόησαν εἰς ὑψηλοτέρας βαθμίδας ἀναπτύξεως καὶ διὰ τῶν ἀρετῶν τῶν ἤλθον εἰς συνειδήσιν τῶν ἰδίων ἐλαττωμάτων, πρὸς ὄνειδος μόνον τῆς ἀνθρωπότητος ἦτο δυνατόν. νὰ θεωρηθῇ ἡ κατωτάτη βαθμὶς ὡς ἡ ὑψίστη, ἡ ἄνευ ἀρχῶν, ἰδεῶν καὶ σκοποῦ αὕτη ζωὴ ὡς ἀξίωμα καὶ σκοπὸς, συνελόντι εἰπεῖν, ὁ ὕλισμος ὡς δόγμα. Διότι ἐν ταύτῃ περιπτώσει τὸ ἰδεῶδες καὶ ὑψηλὸν εἶναι οὐχὶ ἀκατανόητον, ἀλλ' ἀρνητικόν, τὸ ἠθικόν οὐχὶ ἀνύπαρκτον, ἀλλὰ καταφρονητὸν, τὸ καλὸν οὐχὶ ἀκτάληπτον, ἀλλὰ μὴ αἰσθητὸν, ἡ φύσις οὐχὶ ἀγενής, ἀλλὰ περιφρονητὴ».

Ἄρα ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς ὑπάρχει καὶ μένει ἡ ὁμοιότης αὐτῆς πρὸς τὸν Θεόν «τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν». (Πρ. Ἀποστόλ 17, 28.)

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ)

Κων/πολις Νοέμβριος 1899.

F. Κυριαζῆς.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΩΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ

ΔΟΞΑΣ ΙΩΣΗΦ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΕΒΑΣΤΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΞΑΡΧΟΣ ΠΑΣΗΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ τῆς γεννήσεως τοῦ Ζακωνίου τοῦτου ἱεράρχου ἀγνοεῖται, ἐλπίστον συζομένον ληξιαρχικῶν πράξεων τοῦ 17-ου αἰῶνος ἐν τῷ παρ' ἡμῶν Ἀρχιεπιστολῶν. Εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Ζαβίρα Κατραμῆ καὶ Νιῶτου περὶ τοῦ ἱεράρχου τοῦτου βιογραφηθέντα προστιθέμεθα τὰς κατωτέρω συμπληρωματικὰς.

Ῥώται. Ὁ Ἰωσὴφ Δόξας ἦτο υἱὸς τοῦ Σίμωνος, υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου, εἶχε δὲ ἀδελφὸν Ἀντώνιον. Ἐκ σουβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Ζακωνίου Ν. Σκουλογένους (-σελ. 76, 174) προκύπτει ὅτι τῇ 4 Δ'ερίου 1638 ὁ ἀνωτέρω Δόξας ἦτο ἱεροδιάκονος, εἰς ἑτέρου ἐπίσης ὅτι τῇ 4 Ἰανουαρίου 1645 καὶ 9 Σεβρίου 1647 ἦτο ἡγούμενος τῆς ἐν Ἀργασί τῆς Ζακωνίου μονῆς τῆς Κυρίας τῶν Ἀγγέλων (Ὁρα Σ)γρ. Κ. Μίστορη -σ- 175 καὶ Γ. Ρουκάνην -σ- 1). Ὅ,τι δὲ ὁ Δόξας ἦτο γνωστὸς τῆς ἰταλικῆς, τοῦτο δῆλον γίνεται ἐξ ἱστορῶν του, ὧν ἡ μὲν τῇ 9 Σεβρίου 1651 ἔχουσα οὕτω: Giosef Gieromonicho Doxa, testifico quanto di supra (Σ)γράφος Α Φούσκης -σελ - 75), ἡ δὲ τῇ 19 Ἰουλίου 1674: Gio: ppe Doxa, Arcivescovo titolare di Sebastia affermo ut supra (Σ)γράφος Γ. Καλομάλλης. -σ- 22.). Τῇ 7 Μαΐου 1651 ὁ Δόξας εἶδε ἐξουσίαν τῷ ἐκ Πατρὸς Σεβαστιῶ Κληρικέῳ, ἵνα μεταβῇ καὶ ἐλευθερώσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀντώνιον Δόξαν, αἰχμαλωτισθέντα τῇ 1 Μαρτίου τοῦ ἔτους ἐκείνου ἔναντι τῶν Κυθῶρων ὑπὸ τοῦ ἐκ Μονεμβασίας πλοιάρχου, πέντε μαρμαραξικῶν πλοίων Ραφῆ Μουσταφᾶ Μενεζυλῆ (Ὁρα Σ)γράφου Γ. Ρουκάνην. Βεβλ. ΣΤ'. -σελ.- 11.). Ὁ ἐκ Κεραλληνίας ἑλλόγμος καὶ ἀρχαιοδότης εἶδος κ. Πήλιος Τριτσέλης ἐπεμψεν ἡμῖν τὸν κατωτέρω, χάριν τῆς ἱστορίας, δημοσιευομένης διαταγῆς, σχετικῶς πρὸς τὸν Μητροπολίτην Δόξαν.

«Ἡμεῖς Χριστόφορος Γαμπριελλῆς, προβλεπῆς Κεραλληνίας κλπ. . . . . ὥστε ὁποῦ βεβίται εἰς τὴν ἐξουσίαν μας νὰ κοινοποιήσωμε τὸ αὐτὸ μεταφραστικὸν ὁποῦ εὑρίσκεται ἀνεκμάντο. Πέρνοντας εἰς τὰς χεῖράς μας τὰς ντουκάλαις 28 Ἰουνίου ἀπερασμένου ὁποῦ ὁμπλιγγόρουσε τοὺς ραπρεζεντάντιδες ἐκείνου τοῦ νησιοῦ καὶ τὴν προχίρσει καὶ ἰνπένιο τοῦ εὐλαβεστατου ἐπισκόπου Ἰωσήφ Δόξας, ἀρχιεπίσκοπος τιτολάτας τῆς κερμαπατίας, ὁποῦ ἐπέροδραμε ἀρτός ἕως χρόνους δικῶ, εἰς τὴν ἀρμαζία, Κρήτη καὶ νησιά τοῦ ἀρτιπέλαγου, μὲ τὸ νὰ ἀμπαντογάρη, μὲ ὀρδινιὰς ἀρσαντ κὰς τὴν δουλέψι, τῆς ἐκκλησίας, ὁποῦ ἦτον, τὰ σαστανιμέντο του καὶ ἐμπιεχρίστια εἰς τὴν εὐλάθειαν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ νὰ σώσῃ τὸν λαὸν τῶν ρωμαίων καὶ κροσούδιτων ἀπὸ τὸν Τούρκο μὲ ἐκείνη τὰ βαντάγρια ὁποῦ εἶνε κὲς τὰς αὐτὰς δουκάλαις, βλέποντας τὸν τῶρα πρίνονε ἀπὸ ἱμπέγιο καὶ διὰ νὰ εἰμπορῆ νὰ ἔγη τὴν κυβέρνησιν του καὶ νὰ κκαταλάβαι εἰς σὲ ὅλα τὰ πάντα καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν του . . . . καὶ καλωσύνας καὶ ζωῆ ἐνάρετη καὶ διὰ τὸ μέρικο ὁποῦ ἔχει

Παρακαλῶ θερμῶς πάντας τοὺς λαβόντας Ἀγγελίας τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἑλληνοσλαβικῶν Λόγων μου ἵνα μοὶ ἐπιστρέψωσιν αὐτὰς ὡς τάχιστα.

Δ. Χ" ΔΑΝΙΗΛ

καὶ κρατῆ, διὰ ταῦτο εἰς ἀνταμοιβή τῆς ἐλ.μπερατορίας τοῦ ἐ-
 »ξροχωτάτου Συναίου καὶ διὰ μισοκοιμῆτο τῆς δουλείας του, ἐ-
 »κρητοδέρραμε να τὸνε ἐκλέξουμε ὡς καθὼς με τὸν καιρὸν τὸν
 »ἐκλέξαμε, ἠδυστήραμε καὶ δεσπονήραμε εἰς τὴ ζωὴ του διὰ ρε-
 »κτόρο καὶ κυβερνήτη τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ διὰ μπενερίσιο
 »τοῦ οὐτοῦ ἀγιοτάτου Ἰωσήφ Δόξα με τὴν κερισποσιὸν τῆς ἐν-
 »σπράξιας καὶ διάφορα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τῆς θεσπαρθένου τῶν
 »Σισίων») καὶ εἰς σὶ γ.θε ἄλλοι τρίτον ἔπου ἡμπορεῖ νὰ τοῦ
 »ἀπαρθευῖζη καὶ νὰ ἔλθη με ἔμπληρό του τὸν αὐτὸν τόπον νὰ
 »τὸν ἔξη κυβερνημένονα καὶ ἔστ επισμένονα καὶ νὰ ἔξη δύο ἐ-
 »νοφημερίους, ἓνα φράγκο καὶ ἓνα ρωμέο, με ἔσπρίσα κοντατζιὸν
 »νὰ ἡμπορῇ νὰ προκουράρη καθε δικαίωμα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας γ.λπ.

»Κε.αλληνία 26 Ὀχτ. 1664 ἐ.π. Χριστόφορος Γαμπριέλης».

Τὰς προσόδους τῆς ἀνωτέρω μονῆς ἠμισθωσαν(*) ὁ Δόξας τῆ
 5 Σ)βρίου 1665 τῷ ἱερομονάχῳ Συμεὸν Ἀνδρονῆ, ὄντι ρεαλί-
 »ων 80, κατ' ἔτος φαίνεται δ' ὅτι τῆ 2 Μαρτίου 1668 πα-
 »ρηγήθη ὁ Δόξας, τοῦτο δ' ἀναγράφω πρὸς τὸν Δόγγη ὁ μετὰ τὸν
 Δόξαν γρήη κυβερνήτου ἀσκήσας Σ. Ἀνδρονῆς αἰτεῖται τῆ 17
 Δ)βρίου 1669. ἵνα λάβῃ αὐτὸς τὴν ἀνωτέρω μονήν. Καὶ πρῶγ-
 »ματι ὁ διαριστῆς τοῦ Ἀνδρονῆ εἰς τὴν μονήν Σισίων ἐνεκρίθη
 τῆ 20 Φεβρ. 1670, ἀντὶ τοῦ Δόξα παραιτηθέντος, ἐπὶ Δουκὸς
 Δρμενίου Κονταρίνη καὶ λαβόντος τῆ 12 Μαρτίου 1673 τὴν
 κατορίην τῆς ἐν Ζακύνθῳ μονῆς τῆς Θ. Ἀναρωνητριας πρὸς
 τῆς Ἐνετικῆς Κυβερνήσεως.(*)

Ἐὸ Δόξας ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Σιδικασίας πρὸ τοῦ
 ἔτους 1663, κατὸ διετέλει ἐν Ζακύνθῳ (Ἔρα Σ)γράρον Ἀ.
 Ἀδισταχον «ἐκλ.» 32), τῷ 22 1677 Μαρτίου 23 παραχωρεῖ
 τῷ ἀγιογράφῳ ἱερεὶ Φραγκίσκῳ Καλέργη τοποθεσίαν τινα ἐν τῇ
 πόλει Ζακύνθου, ἵνα ἐκεῖ κτίσῃ τὸν μέχρι τοῦδε σωζόμενον ναὸν
 τῶν θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης. (Ἔρα Σ)γράρον X Βά-
 »σμουλον -σδ- 18.). Τέλος τῆ 21 Δ)βρίου 1692 ὁ μοναχὸς
 τῆς Θ. Ἀναρωνητριας Ἰωαννίκιος Ἀσοσίτης διὰ τὰς πολ-
 »λὰς εὐεργεσίαις, τιμαῖς καὶ ἀξίαις ὁποῦ ἔχει
 ἀπὸ τὸν πανιερώτατον καὶ σοφώτατον Μητρο-
 »πολίτην κ. Ἰωσήφ τὸν Δόξαν, δωρεῖται αὐτῷ ἐν πί-
 »στομα. (Ἔρα Σ)γράρον Δ. Σοφάνων -σελ.- 25).

Καὶ αὐτὰ αἱ περὶ τοῦ βίου τοῦ Ζακυνθίου ἱερέρχου συμ-
 »πληρωματικὰ σημειώσεις.

Ἐν Ζακύνθῳ Ὀκτωβρίου 1899. ΑΕΩΝΙΑΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

*) Ἡ μονὴ τῶν Σισίων ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Φραγ-
 »κίσκου Assisi, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἸΓ' αἰῶνος, ἦτο δὲ καθολικὴ ἐπὶ
 »πολλὰ ἔτη. Ὁ Ἀντώνιος Περιούλης παραχωρήσας αὐτὴν τῇ τῆς Κεφαλ-
 »ληνίας κοινότητι (1676) ἐπεφυλάξατο τὸ δικαίωμα νὰ ὑπάρχῃ ἐκεῖ καὶ
 »altare καὶ ἱερεὺς καθολικὸς, πλὴν τοῦ ὀρθοδόξου, ὅπερ ἐτηρήθη ἐπὶ
 »πολλὰ ἔτη.

*) Πρὶν ἢ παραχωρηθῇ ἡ μονὴ αὕτη τῇ κοινότητι Κεφαλληνίας, ὁ
 »Προδλεπτής τῆς νήσου, τῇ ἐγκρίσει τῆς Γερουσίας, παρεχώρει εἰς ὅσον
 »ἤθελε τὰς προσόδους αὐτῆς.

*) Ἔρα καὶ Α. Χ. ΖΩΗ «Ὁ Ἄγιος Διονύσιος» Ἐν
 Ζακύνθῳ 1895 -σ.- 15.

† ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Σ. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ

Τῇ 5ῃ ὑπερμεσουίντος ἐτελέσθη ἐπισήμως ἐν-
 »ταῦθα ἡ κηδεία τοῦ ἐν μακρῷ τῇ λήξει γενομένου
 ἀειδίου πατρὸς τοῦ ἐν Κων)πόλει εὐσέμως γνωστοῦ
 Καθηγγοῦ τῆς Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ ἐπιμε-
 »λητοῦ τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Ὁθωμανικοῦ Μουσείου Κ.ο.
 Β. Μυστακίδου, ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Σ. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ, τε-
 »λευταίου τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς οἰκογενείας τῶν Μυ-
 »στακιδῶν γόνων, οὕτως τὰς πρὸς τὸ Κοινὸν μακρο-
 »χρονίους ὡς Διμογέροντος, Ἐφόρου καὶ Προΐσταμένου
 τοῦ Νοσοκομείου ὑπηρεσίας καὶ τὸν αὐστηρὸν αὐτοῦ
 καὶ ἀκέραιον χαρακτῆρα τιμῶσα ἡ ἐνταῦθα ἑλληνικὴ
 Κοινότης, συνώδαισεν αὐτὸ μετ' ὄλου τοῦ ἐνταῦθα ἐν-
 »οριακοῦ κλήρου, τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν ἡ-
 »μετέρων Σχολῶν καὶ ἐστεφάνωσε πολυειδῶς τὴν μνή-
 »μην αὐτοῦ, παράδειγμα προβαλλομένη μιμησεως καὶ
 εἰς τοὺς λοιποὺς συμπολίτας Ἐπιτάξιον ἐγκωμισασι-
 »κῶν τῶν ἀρετῶν τοῦ μακαρίτου, κατ' ἐντολήν
 τῆς Α. Π. τοῦ Ἁγίου Βάρνης, πρὸς ὃν ἀνειέθη ἕως τοῦ
 φθάσῃ ἐνταῦθα ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκ Κων)πόλεως ἡ περὶ
 τῆς κηδείας αὐτοῦ φροντίς, ἐπλεξε δι' ὀλίγων ἐν τῷ
 ναῷ ὁ διευθυντῆς τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Σχολαρχεί-
 »ου, ὃν παρατίθεμεν ἐνταῦθα

«Ἐπιστρέφον ψυχὴ μου εἰς τὴν ἀνάπαυ-
 »σίν σου, ὅτι Κύριος εὐεργετήσέ με».

Βαρύθυροι καὶ σήμερον ὡς ἀδύνατοι θνητοί, ἀλλὰ καὶ γλυ-
 »κιδύμων ἀθανασίας ἐλπίδων πλήρεις, ὡς τιποὶ χριστιανοί, ἵστα-
 »μεθα καὶ πάλιν, Πανιερώτατε Δέσποτα, σεβάσμιοι ἱερεῖς καὶ
 κλαίοντες συγγενεῖς καὶ φίλοι, ἔσοι, τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ
 »χθὲς τὸ πικρὸν τοῦ θανάτου ποτῆριον πιόντος ἀδελφοῦ καὶ πα-
 »τρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου Σ. Μυστακίδου, προπέμποντες
 καὶ ἕτερον, τῆς σκληρῶς, κατ' ἀνθρωπίνους ὑπολογισμοὺς,
 ταύτης ἀπό τινος δοκιμαζομένης καὶ ἀπορραζομένης οἰογενεί-
 »ας, ἐν ἣ καὶ ὁ προκείμενος ἐγεννήθη.

* * *

Εἰς τὸ θέατρον τοῦτο τοῦ κόσμου ἀχθεῖς, καὶ τρεῖς, εἰς
 τὴν ζωὴν ὑπὸ τῆς τὰ πάντα σοφῶς κυβερνήσεως χειρὸς ἐν τού-
 »τῳ τῷ αἰῶνι, γόνος διακεκριμένης ἐν τῇ πόλει καὶ ἑξοχούσης
 κατὰ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς οἰκογενείας, ἀνατρέχεται, εὐθὺς
 ἐκ παιδῶν, ὅτε ἡ καρδιά, κηροῦ μαλακωτέρη, ἀνεξάλειπτα δέ-
 »χεται καὶ ἀπομάσσει τὰ περίεθ' διδάγματα, καὶ αὐξάνεται ἐν παι-
 »δείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου ἐν τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ, καὶ ταῖς τότε
 τῆς πόλεως σχολαῖς ἐν αἷς ἀναλέγως τῶν κληρικῶν ἱστορικῶν
 »ἐπιγῶν, ἡ νεότης διεπλάσσετο. Ἐκεῖ ἐνστερέλλεται τὰ πρῶτα ἐ-
 »κείνα τῆς εὐθύτητος, ἀγαθοεργίας καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ ζῶπου-
 »ρα, ἐν αἷς βραδύτερον ὁ μικρὸς παῖς ἀνεδεικνύετο καὶ ἐμμορφύ-
 »το, ὅπως αὐτὸν, ἐν τῷ κατῆκιν ἀδερρικῷ αὐτοῦ στασίῳ ἐγ-
 »νωρίζαμεν.

* * *

Ἐν τῇ ἀκαμψίᾳ τῆς ἡλικίας του ὄρα, ἐξέχων ἐπ' ὀραϊστικῆ καὶ ἀνδρική ἀπορῆτι, ἀπέρχεται πτερωθεὶς ἐκ τῶν τότε ἐνθουσιαστικῶν τοῦ Ἄραως πνοῶν, ἐταπθεὶν, μετὰ πολλῶν ἀλλῶν ἐθειλοῦτων, εἰς Ῥουμανίαν.

* * *

Μετ' οὐ πολὺ εὐρίσκει αὐτὸν ἐν Κων/πόλει, ὅπου διατρίβων δι' ὑποθέσεις του, νυμφεύεται καὶ κτῆται υἱόν, τὸν ἐν ὑψηλῇ κοινωνικῇ βαθμίδι ἱστάμενον, καὶ πολὺν σήμερον ἐν Κων/πόλει καθηγητὴν τῆς Ἱστορίας, τὸν λόγιον ἀρχαιοδόξην Βασιλεῖον Α. Μυστακίδην, ἀξίον καρπῶν τοιοῦτου δένδρου.

Ἐφεξῆς, προσελθθεὶς, παραλαμβάνεται εἰς τὰ καταστήματα τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει συγγενοῦς αὐτοῦ Παροῦση Γεωργίου, ὅπου κυρίως ἠσχολήθη μετὰ ζήλου καὶ διέπρεψεν ἐν τῇ θράσει αὐτοῦ, χαρακτηρ ἀναδειγθεὶς χρηστὸς, τὸν τρόπον ἀκέραιος, εὐλακρῆς καὶ σοβαρὸς, διὸ καὶ πολλὰκις, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς τοιοῦτους, καὶ ὡς ἀδικος ἐχαρακτηρίζεται.

Εἰς πᾶσαν τῆς κοινῆς ὠφελείας καὶ τῆς καθόλου εὐεξίας τῶν κοινοτικῶν ἡμῶν καὶ πατριωτικῶν ὑπῆθεσιν, πωξῆδα ἔχων καὶ γνώμονα τὸ δίκαιον καὶ τὸ κοινωφελές, τὴν ὁμόνοιαν συνιστῶν καὶ τὴν ἀγάπην θερμῶν πανταχοῦ, ἀνεδείκνυεν ἐαυτὸν χρήσιμον πάντοτε, μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας ὑποστηρίζων πάντοτε τὸ κατ' αὐτὸν ὀρθὸν καὶ ὠφέλιμον, οὐδέποτε δὲ διὰ προσωπικῆν ἀντιπάθειαν ἢ συμπάθειαν προτιμῶν ἢ παραδίδεσκον καὶ κλείων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ τῶν μελλόντων νὰ ὠφελήσῃ τὸ Κοινόν· ἐπὶ τοιοῦτον, ὥστε πολλὰκις, ἐκ τῆς σφοδρότητος τοῦ πατριωτικοῦ ζήλου του καὶ παρεξηγεῖτο . . . ἀλλ' οὐδόλως δυσηρεστεῖτο, ἀφίνων τὸν χρόνον, τὸν τὰ κρυπτὰ καὶ συνεχισμασμένα ἀποκαλύπτοντα, καὶ τὰ ἐν σκότῳ καὶ τοῖς ὡσὶν ἀποκρύφως λεγόμενα διαφωτίζοντά, νὰ λαλήσῃ.

* * *

Τὰς τῆς Ἐκκλησίας συναξεῖς καὶ τελετὰς δὲν ἐλησιμόνει, ἀλλὰ νικῶν τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν κακὴν συνήθειαν, ἐφρίτα καὶ προσήρχετο τακτικῶς εἰς τὴν κοινὴν λατρείαν, γνωρίζων καλῶς ὅτι τοιοῦτοτρόπως καὶ τῇ πίστει του καὶ ἐξωτερικῶς ὠμολογεῖ, ὁμολογηθεὶς καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην, καὶ τὰς σχολὰς διὰ τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διδομένου ἱεροῦ ὀβολοῦ ὑπεστήριζε γενναίως καὶ ἀνοικτῇ τῇ παλάμῃ, ἐργαζόμενος οὕτω τὴν μεγαλειώδην πασῶν ἐλεημοσύνην καὶ ἐνθυμούμενος τὴν στενὴν σχέσιν τῆς συνυπάρξεως Σχολῆς καὶ Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ὁ ὀβολὸς θ' ἀδίδει τὴν παιδείαν, ἥτις πάλιν ἀπλουμένη πολίτας χρηστοὺς καὶ εὐχαρίστους εὐκολώτερον καὶ οἰκονομικώτερον κυβερνημένους καὶ μέλη πιστὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ προπαρασκευάζει καὶ οὕτως ἀμφοτέρω διατῶνται τῇ Πατρίδι, τῇ Ἱστορίᾳ καὶ τῷ Κυρίῳ δουλεύοντα. «Ὁ ἀνοίγων μίαν σχολὴν κλείει μίαν φυλακὴν» λέγει καὶ ὁ πολὺς Sir John Lubbock.

* * *

Οἱ ἀγαθοποιοὶ οἱποῖοι του, ὁ εὐεργετικὸς ζήλος του καὶ ἡ προαίρεσις σπινθηρίζοντες μάλιστα διέλαμπον ὅταν ἐπέρχαιτο συγγενεὶς δοκιμαζόμενος νὰ παρηγορητῆ καὶ βοηθηθῆ, ἢ πνευματικὰ του τέκνα νὰ προστατεύσῃ τότε τότε πρὸ οὐδενὸς ὀπισθοχωρεῖ· παρίσταν καὶ βιώντων τῶν ἔργων, πᾶς λόγος περιττός· «Θρηνηεὶα καθρὰ ὡς ἀμείαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῇ

» ἐστίν· ἐπισκέπτεσθαι ὄρανοὺς καὶ γῆρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν «ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου». (Γαλιῶδου α').

* * *

Καὶ ὡς Δημογέρον δὲ εἰς ἐπανειληγμένους χρόνων περιόδους καὶ ὡς Ἐρρορος τοῦ Νοσοκομείου, εἰργάσθη καὶ ἐμάχθησε ὑπὲρ τῆς συστολήσεως καὶ ἀναζωοπύρωσεως τῶν καθ' ἡμᾶς, πανταχοῦ καὶ εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς σχέσεις ἀγωνιζόμενος, κατὰ τὰς ἀνθρωπίνους αὐτοῦ δυνάμεις, νὰ ὠφελήσῃ, διορθώσῃ καὶ φανῇ χρήσιμος ἐν τῷ ἀνατεθέντι αὐτῷ φορτίῳ.

* * *

Οὕτως ἀγαπητοί, ἐν ὑπομονῇ ὑραίνων ὁ ἀειδικος Ἀθανάσιος οὗτος τὸ πολήμιτον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὕψωμα, γενναῖος πανταχοῦ καὶ ἐν πάσῃ δοκιμασίᾳ ἀθλητῆς δεξιὸς καὶ εὐστερρος—διηγήθη, τὸν ἐπὶ γῆς βίον του, βίον ἐνεργόν καὶ εὐτυχῆ ἐν τῇ ἀρχῇ—ἀλλὰ ποῖος οὐρανὸς διαμένει διηνεκῶς ἀνέρελος; Ποῖα ὄλαττα δὲν βυτιδούται τὰ νῶσθα, καὶ δὲν μαίνεται ὄφρως, τὴν στρατιῶν τῶν κυμάτων ἐξαερίζουσα!—Ἦλθεν, ὡς καὶ εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν—ἦλθε καὶ δι' αὐτὸν ὁ καιρὸς τῆς δοκιμασίας—κατέβη ἡ βροχὴ· ἦλθεν οἱ ποταμοὶ ἐπνευσαν οἱ ἐναντιοὶ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ τῆς πίστεως του—ἀλλ' ἡ πέτρα, ἡ πίστις εἰς τὸν Σωτῆρα, ἐφ' ἧς ἐκάθητο δὲν ἐκλονήθη.

* * *

Οἰκογενειακὰς περιπλοκάς, οἰκονομικὰς καχεξίας, καιροὺς καὶ περιστάσεις χαλοποὺς καὶ δυσκόλους, στενοχωρίας, ἀπομονώσεις, καὶ πάντα τὰ λεπτὰ, λεπτὰ ἐκεῖνα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου προσκρούματα καὶ ἐμπόδια μετὰ τέχνης καὶ γενναίως διελλθῶν, ἀνεπύθη τέλος ὁ μακάριος, ἐκτελέσας πιστῶς πάντα τὰ χριστιανικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, καὶ βληθεὶς θανασίμως, ἔπεσε χθὲς ἐν ἡλικίᾳ 65 ἐτῶν ὡς στάχυς ὄριμος ὡς ἄλλωνος θηριωνία μετὰ τῶν φύλλων τοῦ φθινοπώρου, ὄβρα τῆς περιεχούσης αὐτὸν καρδιακῆς νόσου, ἣν παρεκώσασαν καὶ ἐπετάχονεν δικαστικαὶ μέριμνα καὶ τραχαί. Ὁ κόσμος δι' αὐτὸν, ὁ πρὸ ἡμῶν, δὲν ὑπάρχει πλέον· δι' αὐτὸν ἔφθασε ἡ μερικὴ κρίσις καὶ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ὅπερ τόσους ἐξ ἡμῶν κατ' αὐτὰς καταρτίσει, ἀλλ' ἐπὶ μικρῶν ἀτυχῶς.

* * *

Γράξεται, φιλάδελφοι· πενθοῦντες, γράφεται περὶ τοῦ Ὁσίου καὶ Θαυματουργοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἡλιοῦ ὅτι εἶπε τὸ ἀξιωμακρόνεντον ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα· «Ἐγὼ τρία πράγματα φοβούμαι· ὅταν μέλλῃ ἡ ψυχὴ μου ἐξελεῖν τοῦ σώματος· καὶ ὅταν μέλλω τῷ Θεῷ ἀπαντήσαι· καὶ ὅταν μέλλῃ ἡ ἀπόρασις ἐξελεῖν κατ' ἐμοῦ». Τούτων τὰ μὲν δύο πρῶτα συνήνησεν ἤδη ἡ ψυχὴ τοῦ δευτέρου Ἀθανασίου, διελευσῆσα τὰς ἀγρίας πάλιν πάλιν καὶ τὰς ἀποσίμους δυνάμεις τῶν τὰ τελευτήτα τῆς ἀμαρτίας ἐρευνητικῶν δαιμόνων· Ἐυχρηθῶν ἔπως καὶ ἐν τῷ τρίτῳ ὅταν μέλλῃ ἐξελεῖν ἡ ἀπόρασις κατ' αὐτοῦ, τύχη τῆς ἐκ δεξιῶν, ἐν λαμπροτέρῳ οὐσίᾳ, παραστάσεως τοῦ Διναίου Κριτοῦ, συγχωρούμενος εἶτι ὡς ἀνθρωπὸς ἡμάρτησε, καὶ ἀ. οὕτῃ τὸ χαριστέατον ἐκεῖνο πρὸς τοὺς δικαίους ἐ. ἰώμιον «Ἐὺ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ· ἐπὶ δόλῃα ἧς πιστὸς ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. Εἰσελθε εἰς τὴν γαράν τοῦ Κυρίου σου». Ἀμήν!

Ο ΓΑΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

ΔΥΣΚΑΤΟΡΘΩΤΟΝ τὴν ἀρετὴν καθίστησιν ὁ γάμος, καὶ ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ καθημερινῶν μεριμνῶν καὶ φροντίδων, ἃς συνεπάγονται αἱ διὰ τοὺς περισσώτερας παιδας καὶ τὴν γυναικᾶ διαπάναι, καὶ δι' ἃς καὶ ἄνων ὁ ἀνὴρ εἰς τὸν πολιτικὸν κλύδωνα ῥέπτεται, ἔνθα ἅπαξ εὐρεθεὶς, εἰς ἀναριθμητὰ ἐξ ἀνάγκης περιπίπτει ἀμαρτήματα, ἐργιζόμενος, θυμῶν, ὑβριζόμενος, ὑποκρινόμενος, καταφερόμενος, πολλὰ πρὸς χάριν, πολλὰ πρὸς ἀπέχθειαν ποιῶν. Καὶ μελαγχολῶν ὅμως τί πρὸς ταῦτα οἱ πολλοὶ ἀπαντῶσιν; Ὅτι ἀκριβῶς ὁ μετὰ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων τούτων αὐτοῦ μόχθων καὶ φροντίδων καὶ τῆς πόσης ἀνάγκης κατορθῶν τὴν ἀρετὴν, περισσοτέρως τιμῆς ἄξιός θά εἶναι. Ἀλλὰ τίς ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀναδεχθῆι τοσοῦτον φροῦνον; Αὐτὸς ἀρ' ἑαυτοῦ ἠθέλησε δυσκολώτερον καὶ βαρύτερον νὰ καταστήσῃ εἰς ἑαυτὸν τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς, χωρὶς νὰ ἔχη ἐντολὴν τοιαύτην παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου, ὅστις περὶ μὲν τοῦ διὰ γάμου κατορθώσαντος τὴν ἀρετὴν ἀρκεῖται λέγων «οὐχ ἤμαρτε», περὶ δὲ τοῦ διὰ παρθενίας καὶ θαυμαζεῖ καὶ προτρέπει καὶ ὡς τοῦ παντὸς ἴδιον ἀνοικηρῦται, πρὸς γὰρ φύσεως ἀνάγκην αὐτῷ ἡ μάχη, πρὸς ἀγγέλων πολιτείαν ὁ ζῆλος μετὰ ἀσωμάτων δυνάμεων ὁ ἔρως; ἡ γῆ καὶ ὁ σποδὸς τοῖς ἐν οὐρανῷ διατρίβουσιν ἐξισοῦσθαι φιλονεικεῖ καὶ ἡ σφοδρὰ πρὸς τὴν ἀσφαρίαν τὴν ἀμιλλαν ἔθετο. Ἐπι οὖν γάμον καὶ ἡδονὴν τοσοῦτω πράγματι παραδελεῖν τολμᾷ τις εἰπέ μοι; καὶ πῶς οὐκ εὐθεῖας λίαν; (48, 533 Περὶ Παρθενίας). Ἄλλως τε καὶ ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστὶ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. (Α. Π. Κορ. ζ' 29) τοῦτέστιν ἀποδημεῖν κλεισόμεθα καὶ ἐξίνεαι λοιπὸν, σὺ δὲ ἐνδοτέρω τρέχεις. Καίτοι εἰ καὶ μηδὲν εἶχεν ἐπαχθῆς ὁ γάμος καὶ οὕτως ἐπέχεσθαι πρὸς τὰ μέλλοντα ἔδει. Ἐταν δὲ καὶ Ὀλιφίν ἔχει, τί δεῖ φροῦνον ἐπιτρέσθαι; Τί γὰρ λαβεῖν τοσοῦτον ὄγκον, ἔταν καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν οὕτω δεῖο χρῆσθαι ὡς μὴ ἔχοντα, καὶ γὰρ. «Οἱ ἔχοντες γυναικᾶς, φροῦν, ἵνα ὡς μὴ ἔχοντες ᾧσιν. (Αὐτῶ 29). Διφόρα ἄρα τὰ τῆς παρθενίας καὶ τὰ πλεονεκτήματα κἀνταῦθα ἀσχηρῶ τῷ λόγῳ κρείσσονα καὶ μεζονα, εἰ δὲ νῦν τὰ παρόντα οὐ πείθει σὲ καὶ τύρον ἴπως ἡμῖν ἐγκαλέτης; τότε, ἐν τῷ τελει καὶ τῷ τῶν στεράνων καιρῷ εἴτη καλῶς ὅσον πρὸς ἀρετὴν ἐμπόδιον γυνὴ καὶ γυναικὸς φροντίδες καὶ ὅτι πολλῶν βελτίον ἀσφάλεια, φιλοτιμίαις κενῆς καὶ κρείττον τῷ Χριστῷ πεθεσθαι ἢ τῆ τῶν οικείων λογισμῶν ματαιότητι. (Λογ. περὶ Παρθενίας) καὶ ἀλλαγῶ. Ἡμῖς χροῖ, ἐπειθὴ πρὸς τὸν τέλειον ἀγόμεθα βίον καὶ τὸν ἀνδρῶσι προσήκοντα, τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πάντα ἀφέντας, τὰ ὄντως παιδικὰ ἀθύρματα, φαντάζεσθαι τὸν οὐρανὸν καὶ τῆς ἐκεῖ διατριβῆς τὴν λιμπρότητα καὶ τὴν δόξαν ἀπασαν. Ἡμέροσθημεν γὰρ καὶ ἡμεῖς νομῶ, οὕτως ζητοῦνται παρ' ἡμῶν ἀγαπᾶσθαι, ὡς μὴ τῶν ἐν τῇ γῆ μένον, μηδὲ τῶν μικρῶν τούτων καὶ ἐπιτελῶν. ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἀφίστασθαι ὅταν δέη. Οὐκ ἀρκεῖ τὸ μὴ γαμηθῆναι ποιῆσαι παρθένον, ἀλλὰ δεῖ καὶ τῆς ψυχικῆς ἀγνείας, ἀγνείαν δὲ λέγω, οὐ τὰς πονηρίας καὶ ἀισχράς ἐπιθυμίας ἀπηλλάχθαι μόνον, καὶ καλλωπιμαῶν καὶ περιεργείας, ἀλλὰ καὶ φροντί-

δος εἶναι καθαρὰν βιωτικῆς· τοσοῦτον γὰρ ἐστὶν ἡ παρθενία πρᾶγμα καὶ τοσοῦτου δεῖται τοῦ πόνου, ὅτε καταλῶν ὁ Χριστὸς ἐξ οὐρανοῦ, ἵνα τοὺς ἀνθρώπους ἀγγέλους ποιήσῃ, καὶ τὴν ἀνώ πολιτείαν ἐνταῦθα καταφουτεύσῃ, οὐδὲ τότε ἐθάρρησεν ἐπιτάξει τοῦτο, οὐδὲ εἰς νόμου αὐτὸ τάξιν ἀγαγεῖν· ἀλλ' ἀποθνήσκαι μὲν ἐνομοθέτησεν (οὐ τί βαρύτερον γένοιτο· ἀν) καὶ σταυρωθῆναι διηνεκῶς, καὶ ἐχθροὺς εὐεργετῆν, παρθενεύειν δὲ οὐκ ἐνομοθέτησεν, ἀλλ' ἀρῆκεν ἐν τῇ τῶν ἀκούστων κείσθαι προαιεταί, εἰπὼν «Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω» (Μτθ. ιθ' 12)· καὶ γὰρ μέγας ὁ ὄγκος τοῦ πράγματος, καὶ ἡ δυσκολία τῶν παλαιωμάτων τούτων καὶ ἡ ἰδρῶς τῶν ἀγῶνων καὶ σφοδρὰ ἀπόκρημνον τοῦτο τῆς ἀρετῆς τὸ χωρεῖν καὶ τοῦτο δηλοῦσι καὶ οἱ ἐν τῇ Παλαιᾷ, πολλὰ κατορθώσαντες (Μωῦσος Ἀβραάμ Ἰωδ) πρὸς τοὺς ἀγῶνας τούτους, οὐδὲ ἀντιβλέψαι ἴσχυον, ἀλλ' ἐδεήθησαν γάμου καὶ ὀμιλίας γυναικῶς, καὶ τῆς ἐντεύθεν ἀσφαλείας, καὶ οὐκ ἐτέλησαν εἰς τὸ τῆς Παρθενίας πέλαγος ἑαυτοὺς ἐκδιδόναι, τὰ ἐκεῖθεν κύματα δεσποικότες. (Ἐπλλ. Α' Ὀλ. μδι.).

Ἡ διάλυσις τοῦ νομίμου γάμου, ἡ διάζευξις, τὸ διαζύγιον, ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Πατρὸς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, μόνον ἐπὶ λόγῳ πορνείας, σπληριζομένου ἐπὶ τῶν τοῦ Κυρίου λόγων «ὁ ἐκβάλλων γυναικᾶ, παρεκτός λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι καὶ ὁ ἀπολειμμένην γαμῶν μοιχεύει» Μτθ. ε' 32) διὸ πολλὴν ἐν τῇ ἐκλογῇ τὴν φροντίδα καὶ προσοχὴν ἐνυπάρχειν ἡμῖν ἀνάγκη, δυσὲν γὰρ θύτερον ὑπολείπεται, ἢ πονηρὰν λαβοῦσι φέρειν αὐτῆς τὴν ἐπάχθειαν ἢ τοῦτο μὴ βουλομένους ἐκβαλόντας, μοιχεύει ἀλλοικεσθαι. Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἀνὴρ θέλει νὰ ἐκβάλῃ, νὰ χωρισθῆι τῆς γυναικῶς ἑαυτοῦ ἢ ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἃς ἐθυμῆται τὴν ἐξῆς παραγγέλαιαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ἃς νομίζει ὅτι εἶναι παρὼν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ καταδικᾷ αὐτὴν βῶν καὶ λέγων, ἡ γυνὴ εἶναι δεδεμένη διὰ τῆς ἀλύσεως τοῦ δεσμοῦ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, τοῦ νομίμου γάμου μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. «Γυνὴ δεδεταὶ νόμῳ, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς» (Α' Κορ. ζ' 39). Καὶ καθὼς οἱ ἀραπέτευσοντες δούλοι καὶ θὴ τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου αὐτῶν ἐγκαταλείψωσι; τὴν ἄλυτον ὅμως φέρουσιν ἀπὸ τοῦ ποδὸς κρεμαμένην, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἂν ἀρῆσῃ τὸν ἀνδρᾶ ἔχει τὸν νόμον καταδικάζοντα αὐτὴν ἀντὶ ἀλύσεως, μοιχοὺς τοὺς λαμβάνοντας αὐτὴν ἀνοικηρῦτοντα. Ζῆ καὶ περιέρχεται ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐπὶ καὶ ἡ μοιχεύει εἶναι τὸ τελεισθῆναι «Γυνὴ δεδεταὶ νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Καὶ πᾶς ὁ ἀπολειμμένην γαμῶν μοιχεύει (Μτθ. ε' 32), διότι δούλη οὕτω καὶ ὑποτακτικῆς εἰς τὸν νόμον, καὶ μωρίας διαζυγίου ἀποδείξεις καὶ ἀποστατικῆς βιβλία ἂν λάβῃ, ὡς μοιχεύσασκα κατακριθῆσεται ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἐὰν ἐπίσης γυνὴ τις τὴν καὶ εὐρεθῆι συναζευγμένη μετὰ ἀνδρὸς ἀπίστου, ἢ ἀνὴρ συνοικεῖ μετὰ γυναικῶς μὴ χριστιανῆς, τότε ἂν μὲν τὸ ἀπίστον μέρος ἐπιθυμῆ καὶ ἀπαιτεῖ νὰ ἐλκύσῃ τὸ χριστιανὸν μέλος εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν καὶ ἀρνησιν τῆς πίστεως αὐτοῦ, τότε καλλίτερον εἶναι νὰ χωρισθῆι ὁ γάμος καὶ ἔχη ἡ εὐσεβεία καὶ ἡ πίστις. Ἐὰν ὅμως τοῦναντίον δὲν πολεμῆ τὴν χριστιανικὴν πίστιν τοῦ εὐσεβοῦς μέλους, ὑπάρχῃσι δὲ ἐλπίδες χρησταί περὶ φωτισμοῦ καὶ ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας τοῦ ἀπίστου μέλους, τότε ἃς μὴ χωρίζονται, διότι τὸ ἀκάθαρτον νικᾷται καθ' ἀγιάζεται ὑπὸ τοῦ καθαρῶ μέλους, ἃς φροντίξῃ δὲ τὸ χριστιανὸν μέλος νὰ συμβουλεύῃ καὶ νὰ διδάσκη καὶ νὰ νο-

θετῆ τὸ ἀπίστον, διότι οὐδεὶς διδάσκαλος τόσον ἰσχυρῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς δύναται νὰ καρποφορήσῃ ὅσον ἡ σύζυγος. Ἄς μὴ χωρίζωνται ἀπλῶς διὰ μόνην τὴν διαφοράν τῆς πίστεως, ταῦτα ὅμως ἐπιτρέπονται εἰς τοὺς εὐρεθέντας ἤδη συνεζευγμένους, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τῶρα σκοπὸν ἔχοντας νὰ συζευθῶσι μετὰ ἀπίστων. Ὁ δευτέρος τέλος γάμος ἐπιτρέπεται μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου ἀνδρός. Τότε μόνον ὅταν ἡ γυνὴ ἀπάλλαγῃ τοῦ δεσμοῦ καὶ τῆς ἀλύσεως, ὅταν τελευτήσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, τότε μόνον εἶναι ἐλευθέρη, ὅπως συζευθῆ ἑτέρω. Εἶναι ἐλευθέρη, ἐὰν κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. (Κορ. Α. ζ' 39) ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅπερ ἐπεξηγῶν ὁ Θεὸς Πατὴρ οὐ προσέθηκε, λέγει ὅτι, Ἐὰν τελευτήσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρη ἐστὶν ἥ θέλει γαμηθῆναι, ἀλλ' ἐὰν κοιμηθῇ μονοουχί παραμυθούμενος τὴν ἐν γηραΐα καὶ πείθων μένειν ἐπὶ τῷ πρώτῳ καὶ μὴ δευτέρον εἰσαγαγεῖν νομίον. Οὐκ ἐτελεύτησέ σου ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καθέυθε. Τίς καθέυδοντα οὐκ ἀναμένει;» (51, 217, Γυν. δέδοται νόμῳ. Α' Κορ. ζ') Π. οτιμῶ καὶ ἐπιναεῖ τὰς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου ἀνδρός μὴ εἰσαγούσας δευτέρον εἰς τὸν ἐκωστῶν εἶκον νομίον, ἀλλὰ ζώσας ἐν Κυρίῳ, ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ κατεργασίᾳ καλῶν ἔργων, καὶ ἐχούσας οὕτω ἀνδρα τὸν προστάτην τῶν γηρῶν καὶ ἄρρανῶν, τὸν Θεόν. Διατάσσει ὅμως μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἵνα αἱ νεώτεροι γῆραι ὑπανδρεύωνται, τεκνογονῶσι καὶ οἰκοδομησώσι (Α. Τιμοθ. ε', Κ.) ἥπως μὴ ἰσπίπτωσιν, ἀδυνατώσιν νὰ συζητηθῶσιν, εἰς κατηγορίαν μοιχαλίδων καὶ διότι δὲν ἀπαγορεύεται τοῦτο καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ καθιστᾷ κατὰς. «Κωλύει, λέγει, τὰς γῆρας τὰς τοιαύτας, οὐ βουλόμενος μὴ εἶναι γῆρας νεώτερας, ἀλλὰ μὴ βουλόμενος μοιχαλίδας εἶναι, μὴ βουλόμενος ἀργίας εἶναι καὶ περιέργους λαλοῦσας τὰ μὴ δέοντα, μὴ βουλόμενος τὸν διάβολον ἀφορμὴν λαμβάνειν ὡς εἰ μὴ τοιοῦτον ἐγένετο οὐκ ἂν ἐκώλυσεν». (62, 580, Α' Τιμοθ. βμ. ιε').

Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα αἱ περὶ τοῦ γάμου χρῆσαι καὶ πρακτικώσασαι γινώσκαι τοῦ μεγίστου τούτου χριστιανοῦ Ἐπισκόπου καὶ τὰ διδάγματα τοῦ ὕψιστου τῶν ἑλλήνων ἐκκλησιαστικῶν φητόρων καὶ παγιοσμίμων τοῦ Εὐαγγελίου φωστήρων.

Δ. Ν' ΔΑΝΙΑ

ΠΟΙΚΙΛΑ

* * * «**Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**». — Ὑπὸ τοῦ ἀνάγκου καὶ πολυμαθοῦς φιλολόγου καὶ ἀρχαιολόγου φίλου ἡμῶν Κυρίου Λεωνίδου Χ. Ζῶν ἐξεδόθη ἐν Ζακύνθῳ ἡ ἱστορικὴ καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκεί Βιβλιοθήκης ἀπὸ τοῦ 1628 μέχρι σήμερον, ἐν ἧ λεπτομερῶς ἀναγράφονται κατόπιν διδακτικωτάτης καὶ περηνωτάτης εἰσαγωγῆς, τὴν θὰ δημοσιεύσωμεν Θεοῦ σφύλλοντος, αἱ ἐν αὐτῇ σπάνια καὶ δυσάρετα ἐκδόσεις, ὡς ξένοι διάσημοι καὶ περιηγηταὶ διερχόμενοι ἐκ Ζακύνθου καὶ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Βιβλιοθήκην θαυμάζουσι, μάτην ἐν ἄλλαις ἄλλων χωρῶν βιβλιοθήκαις ἐπιζητούντες ταύτας, ὅπως μεταχειρισθῶσιν εἰς τὰς μελέτας καὶ συγγραφας αὐτῶν, διὸ καὶ εὐρήμου μνείας ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν πολλὰκις ἔτυχεν ἡ Βιβλιοθήκη αὕτη.

* * * Ἀνακουρίσεως καὶ παρηγορίας στεναγμῶν ἐξέβαλον

τῶν ὀρθοδόξων αἱ καρδίαι καὶ ἠλεκτρίσθησαν ἐξ ἐλπίδων καὶ ἀγαλλιάσεως μνησάνουσαι τὴν δι' ἑλληνοφραφίας τῆς Α. Π. τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Προβιετάρχου τῆς Ἀγγλοκατακλιτικῆς Πρεσβυτεριανῆς Ἐκκλησίας ἀρξικρατὴν εὐλακρινῆ καὶ ἐν πνεύματι χριστιανῆς ἀληθείας καὶ ἀγάπης προσέγγισιν.

Ἔβρε ὁ ἐν οὐρανοῖς Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας νὰ εὐδοκῆσῃ πλέον νὰ νεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστῶν αὐτοῦ λατρευτῶν δραστηρίων ὑπὲρ «τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως» καὶ ἐνεργῶν βούλησιν.

* * * Ἐν Βερολίνῳ, τῷ κέντρῳ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου ἐκδόσιμὴ ὑπὸ τοῦ Δ-ρος Ἀρισταίδου Ν. Ἰερογλέους νέα πολιτικὴ φιλολογικὴ καὶ ἐμπορικὴ ἐφημερίς ἡ «**ΝΕΑ ΕΛΛΑΣ**», ἥτις, ὡς ἐκ τοῦ προγράμματος τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐμβριθείας τῶν μέχρσι τοῦδε ἄρθρων διακρίνεται, μέχρι πρόκειται νὰ ἀναπληρώσῃ κενὸν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐφημεριδογραφίᾳ καὶ μεγάλως νὰ ἐπηρεάσῃ τὸν ἀπανταχοῦ ἑλλητισμὸν, ὑποστηρίζουσα καὶ δεικνύουσα ἐν μέσῃ Εὐρώπῃ τὰ δίκαια καὶ τὴν ἀληθῆ θέσιν καὶ κατάστασιν τῶν καταπολεμουμένων ἑλληνικῶν δικαίων.

* * * Τελέσας τῇ 6-ῃ ὑπερμεσῶντος τοῦς γάμους αὐτοῦ ὁ κ. Χρήστος Γεωργίου μετὰ τῆς Δ-δος Κυριακῆς Ζέκου, ἀνεχώρησε ἀθημαρὸν εἰς Κωνσταντινῶν, προπεμφθεὶς ὑπὸ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συγγενῶν καὶ φίλων μέχρι τοῦ ἀεροπλοῖου.

* * * **Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΕΝ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙῳ**. — Ἡ Μαυροβουνιωτικὴ δικαιοσύνη περιγράφεται μετ' εὐφραδείας καὶ ἐλευστικότητος παρ' ἀνταποκριτοῦ Ρωμακικῆς σινος ἐφημερίδος, παρ-ευσρεθέντος ἐν Κατίγνῃ κατὰ τοὺς γάμους τοῦ πρίγκηπος διαδόχου Δάνηλ. Ἐν τῶν μάλλον ἀξιοπεριέργων καὶ πρωτοτύπων, γράφει ὁ ἀνταποκριτὴς, τὰ ὅποια ἐπιτύρουν τὴν προσοχὴν τοῦ ξένου ἐν Κατίγνῃ, εἶναι καὶ αἱ συνεδριάσεις τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος. Εἰς μίαν αἰθουσαν τῶν ἀνακτόρων, ἐνομασθεῖσαν αἰθουσαν σερικιστηρίου, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει κομψότατον σερικιστήριον, τὸ ἀρχαιότερον ἀπὸ τὰ εἰσαχθέντα εἰς Μαυροβούνιον, καθ' ἑκάστην ἐξδομάδα ἀπαξ τοῦλάχιστον παρευρίσκαται ὁ πρίγκηψ καὶ ὡς ἀνώτατος ἀρχων καὶ λειτουργὸς τῆς Θέμιδος προεδρεύει τοῦ δικαστηρίου. Τοιαύτη δικαστικὴ συνεδρίασις εἶναι τῇ ἀληθείᾳ πρωτότυπος κατὰ τὴν παρῶσαν ἐποχὴν καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι μὲ ὑπενοθυμίζει τὰς Ουμακίς τοῦ Σολομῶντος δικαστικὰς ἀποφάσεις. Ἀληθὴς πηγὴ δικαιοσύνης, ὡς νὰ μὴ ἐγένετο ἀρκατὴ πρόεδρος εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ σοφοῦ Ἰσραηλίτου αυτοκράτορος. Εἰς μίαν πεταλοειδῆ τράπεζαν καθέται ὁ πρίγκηψ, ἐνδεδωμένος τὴν ἐπίσημον στολὴν τοῦ δεξιόθεν ὁ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀριστεροθεν τρία μέλη τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου. Ἐμπροσθεν αὐτῶν ἐπὶ καθίσματος κείται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἡ ἱερὰ γραφὴ μεταξὺ δύο ἀνημμένων κερπίων λαμπάδων, πρὸς τοὺς τοίχους ἐν καλλιτεχνικῇ ἀτάξει παρίσκαται τὸ κοινὸν καὶ μεταξὺ αὐτῶν συνήγορος, κατήγορος, ἀστυνομία κτλ. πάντας ἐνδεδωμένους τὴν χρυσοκέντητον ἐθνικὴν τῶν στολὴν, καὶ ἔχοντας εἰς τὴν ἐπιλοθῆκα τῶν τεράστια πυροβόλα. Ἡ σκηνὴ αὕτη παρὰ τὴν ἀπλότητά της εἶναι λίαν ἐπιβάλλουσα. Ἡμέραν τινὰ παρευριστάμενη εἰς μίαν δίκην μεταξὺ πολλῶν ἐνεραλισθῆ καὶ γυνὴ τῆς ὁποίας ὁ υἱὸς εἶχε ἀποικίσει εἰς Αὐστρίαν πρὶν ἢ ὑποστῆ τὴν στρατιωτικὴν του θητείαν. «Θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ ὑ-

ψηλότατε» εἶπε ἡ πτωχὴ μήτηρ καὶ ζήτει τὴν εὐνοίαν καὶ χλ-
ριν σας ἐν τῇ ἐπιβληθησομένῃ αὐτῷ ποινῇ. «Πρέπει νὰ ἐπι-
στρέψῃ πρῶτον καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ» ἀπεκρίθη ὁ πρίγκηψ. «Ἡ-
μεῖς δὲν διακρίνομεν ἀνδρας, οἵτινες δὲν ἔχουσι τὴν πόλιν» νὰ
προσέλθωσι πρὸ τοῦ δικαστηρίου. Μία ἄλλη γυνὴ τῆς ὁποίας
τὸν σύζυγον εἶχον φονεῦσαι πρὸ τῶν ἑτῶν, ἐζήτησε χάριν ὑπὲρ
τοῦ εἰς ἰσόβια δεσμὰ καταδικασθέντος φονέως. «Ἡμεῖς τὸν συν-
εχωρήσαμεν, εἶπε ἡ γυνὴ, συγχωρήσατέ τον καὶ σεῖς ὑψηλότατε». «Δὲν δύναμαι» ἀπεκρίθη ἀπλῶς ὁ πρίγκηψ· ἅπαντες δὲ ὑπέκυ-
ψαν ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἀπόφασιν τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος. Τὴν
αὐτὴν ἡμέραν τελευταίως παρήλθε καὶ χωρικὸς τοῦ ὁποί-
ου οἱ Ἄλβανοὶ παρὰ τὰ σύνορα εἶχον κλέψαι τὸν ἵππον τὴν
μόνην του περιουσίαν.

Οὗτος ἀπεπάθη εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς
προσπάθειάς οἱ αὐτουργοὶ δὲν συνελήφθησαν. Χωρὶς πολὺ πολὺ
νὰ τὸ σκεφθῆ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν εἰς ἓνα ἐκ τῶν ὑπαπιστῶν του·
«Οὗτος ὁ χωρικὸς ἂς ἐλλέξῃ ἓνα ἐκ τῶν ἱππῶν μου ἵππων». Πο-
τὲ δὲν θέλω λησμονῆσαι πῶς ὑπὸ τὴν νεκρικὴν σχεδὸν σι-
γῇ τῶν περισταμένων, ὁ χωρικὸς μετὰ θαυρῶν χάρις καὶ
ἐγνωμοσύνης πρὸς τὸν εὐεργέτην του ἀνεβίβησε·

«Ζήτω ὁ βασιλεὺς» καὶ ἐξερχόμενος ἐκ τῆς αἰθούσης ἐν
τῇ ὁποίᾳ ἐπανεῦρε τὴν εὐτυχίαν του, μετὰ τρεμύσεως φωνῆς
ἐπανέλαβε πάλιν «Ζήτω ὁ βασιλεὺς». I. N. F.

* * *

Vient de paraître

LA MACÉDOINE

La Question macédonienne dans l' anti-
quité, au moyen-âge et dans
la politique actuelle,

par

Le DR CLÉANTHÈS NICOLAÏDÈS

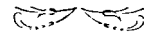

Cet ouvrage est appelé à produire une véritable sensation, aussi bien dans les milieux scientifiques que dans les cercles politiques et diplomatiques, car il fournit l'exposé clair et complet de la question macédonienne, dont se préoccupent actuellement tous les hommes d'État européens.

L'auteur, qui vit à Berlin depuis une quinzaine d'années, montre par la manière dont il traite la matière très étudiée de son sujet, qu'il s'est accoutumé à l'appréciation impartiale et strictement objective des événements de l'histoire universelle. Son livre donne par conséquent un aperçu net et attrayant de l'un des problèmes les plus compliqués de la politique européenne, ce qu'on chercherait en vain dans les oeuvres des historiens occidentaux et des auteurs sla-

ves qui ont tâté ce terrain, Mais avant tout, cet es-
sai contient des FAITS NOUVEAUX, de nature à
jeter une vive lumière sur des difficultés dont la so-
lution intéresse au plus grand degré, tout la paix eu-
ropéenne, en général, que les intérêts économiques
et politiques de plusieurs grandes puissances. L'ave-
nir de la macédoine présente, en effet, pour l'Europe
entière une importance qu'on ne saurait méconnaître;
c'est, à vrai dire, la clef de la question d'Orient tout
entière.

Pour le moment, règnent encore dans le monde
politique des idées entièrement erronées et souvent
contradictoires sur la situation actuelle de la Macé-
doine, car certains comités intéressés ont réussi, de-
puis plusieurs années, à égarer l'opinion publique.
Mais après la publication de cet ouvrage, de pareils
efforts n'auront plus aucune chance de succès auprès
des savants européens. D'un autre côté, dans le cas
ou la diplomatie européenne se verrait obligée d'abor-
der la discussion de la question macédonienne, ce
travail lui offrirait une base d'informations nouvelle
et sûre.

Un fort volume, in 8°, avec une carte ethnogra-
phique imprimée en couleur:

prix 6 francs, chez tous le libraires.

Adresser les mandats-poste à:

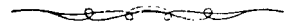
Johannes Råde, libraire-éditeur

BERLIN Unter der Linder 61.

(Προσεχῶς τὰ Περιεχόμενα).

* * *

* * * Πρὸ τίνος διήλθε τῆς πόλεως ἡμῶν ὁ ἐκ τῶν συν-
τακτῶν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ «Πατρίδος» ἐλλόγιμος κ. Ν. Κα-
ναδόπουλος, διατρέχων τὴν Βουλγαρίαν χάριν τῶν συμπεριόντων
τῆς ἐφημερίδος του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κ-φ Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σέβριαντζικ· ἐλήφθη εὐ-
χαριστοῦμεν.—Εὐξείνῳ Σάλωνι· ἐλαβόμεν τὸ Διήγημά σας ἀλλὰ
περιμένομεν πρῶτον τὸ ἀληθὲς ὄνομά σας.

